Uzm. Fzt. Ümmühan Çöpkes
İstinye Üniversitesi Öğretim Görevlisi
İstemduyuotizm.com

Disleksi Nedir?

Disleksi

- Çocuğun normal veya normal üstü zekada olmasına rağmen okuma, yazma ve dil becerilerinde problem yaşamasına sebep olan özel öğrenme bozukluğudur.

- Disleksi okuma, konuşma sesleri, dille ilgili harf ve kelimeleri çıkarmayı zorlaştırır.
- En yaygın öğrenme güçlüğüdür ve genellikle insanı yaşamı boyunca etkiler.

- Disleksi hastası çocukların zihinsel veya bilişsel engelli yoktur.
- Disleksi bozukluğu, göz organı ve kulak organında problem olmamasına rağmen; literatürde, görsel veya işitsel algı bozukluğu olarak yerini almıştır.

- Disleksi derecesi, hafif veya şiddetli olarak kişiden kişiye değişir.
- Disleksi en sık olarak çocuk okul çağındayken fark edilir.
- Genellikle ebeveynler, öğretmenler ve sağlık uzmanları; çocuk okuldayken gözlemleyerek ayırt edebilirler.

- Disleksi, okul çocuklarında okuma bozukluğu şeklinde gözlemlenir.
- Ancak disleksi, görsel işitsel algı bozukluğuna bağlı olarak dikkat ve hafızayı etkiler.

- Dünya Sağlık Örgütü'ne (2013) göre;
- 'Yeterli zeka, sosyokültürel fırsatlar ve bireye uygulanan eğitime rağmen verimli okuma becerisi kazanmada meydana gelen beklenmedik ve kalıcı başarısızlık' disleksi olarak tanımlanır.

- Disleksi, çocuklara göre farklılık gösterir.
- Çocuğun yapısı, çevresel faktörler, aile desteği, terapinin kalitesi, programın süresi ve etkililiği, çocuktaki disleksinin yapısını değiştirmektedir.

Disleksinin belirtileri

- Konuşmada gecikme,
- Harfler ve onlara ait olan seslerde yetersizlik
- Sözlü ve yazılı dili organize edememe
- Numaraları ezberlemede sıkıntı yaşama,
- Akıcı okumada sıkıntı yaşama,

- Uzun okuma parçalarını takip etme ve anlamada sıkıntı yaşama
- Yazmada güçlükle karşılaşma,
- Yabancı dil öğrenmede problem yaşama
- Matematiksel işlemleri yapmada sıkıntı yaşama

- Benzer sesler veya bölümleme kelimeleri arasındaki farkları tanıma problemleri.
- Yeni kelimelerin yavaş öğrenilmesi
- Tahta veya kitaptan kopyalama zorluğu
- Okuma, yazma ve heceleme becerilerini öğrenme zorluğu

- Çocuk, en sevdiği videoyu veya hikaye kitabını içermesine rağmen, içeriği hatırlayamama (hafıza problemi)
- Mekansal ilişkilerle ilgili problemler sınıfın ötesine geçebilir ve oyun alanında gözlenebilir.

- Çocuğun koordinasyonsuz olduğu ve düzenli spor veya oyunlarda zorluk yaşadığı görülmektedir (oyun kurallarına uymama problemi).
- Solak ve sağlak güçlükler yaygındır.
- Her iki el için baskınlık saptanmamıştır.

Disleksi Problemleri

- Disleksili öğrenciler okula uyum problemleri yaşarlar.
- Düşük özbenlik ve özgüven algısı geliştirirler.
- Arkadaş edinme ve topluma adaptasyona bağlı olarak sosyalleşme problemi yaşarlar.
- Zihinsel problemi olmadığı halde işitsel ve görsel algı bozuklukları yaşarlar.

Disleksinin erken dönemde göstergeleri

- Sesleri karıştırmak, kelimeleri oluşturmada güçlük çekmek
- Yeni kelime öğrenmede gecikmeler
- Tekerleme öğrenme veya söylemede problem yaşarlar

Disleksili çocuk okul problemleri:

- Ortalamanın altında okuma seviyesi
- Farklı sesleri görme, duyma veya söyleme konusunda zorluk
- Kelimeleri yanlış hecelemek veya düzensiz yazı yazmak
- Sıraları hatırlayamaz (rakamlar veya harfler gibi)

- Okuma ve yazma alıştırmalarını bitirmek çok uzun sürer
- Şakaları veya deyimleri anlamada problem
- Kelimeleri yanlış anlama problemleri
- Dil öğrenmeye çalışırken sorun yaşarlar

Tanı ve Disleksi Türleri

- **Birincil Tip Disleksik:**

- En yaygın tür birincil türdür.
- Beyin korteksinde işlev bozukluğu olduğunda ortaya çıkar.
- Birincil tip kalıtsaldır ve düzensizliği olanlar yaşamlarının tamamı boyunca disleksiye sahip olurlar.

- **Sekonder Tip Disleksik**

- Fetal gelişim sırasında beyin gelişiminin erken aşamalarında başlar.
- Birincil türden farklı olarak, bu form yaşla birlikte azalır.
- Erkeklerde kızlardan daha sık görülür.

- **Travma Tipi Disleksik**

- Beyin alanında okuma ve yazmayı kontrol eden bölgede fiziksel bir yaralanma olduğunda oluşur.

- **Görsel ve İşitsel Disleksik Tipler**

- Görsel ve işitsel sinyalleri yorumlamada sorunlara neden olur.
- Görme türüne sahip disleksik birisi yazarken dizileri takip etmekte zorlanabilir.
- İşitsel tipte insan seslerini doğru algılaması zorlaşır.

- Çocuğun küçük yaşta disleksi olduğundan şüpheleniliyorsa; erken duysal bütünleme terapilerine başlamak önemlidir.
- Beyin işlev bozuklukları, terapilerle okul öncesi zamanda düzenlenir.
- Böylece okul çağında okuma ve yazma zorlukları çocuğu etkilemez.

Disleksideki işitsel problemler

- Genel olarak, çocuk duyduğunu hatırlamakta veya anlamakta zorlanabilir.
- Her seferinde bir veya birden fazla komut dizisini hatırlamak zor olabilir.
- Kelimelerin bazı kısımları veya tüm cümlelerin bazı kısımları gözden kaçabilir

- Sözcükler komik gelebilir. Bunun yerine yanlış veya benzer sözcük kullanılabilir.
- Bu sorunla mücadele eden çocuklar ne söylemek istediklerini bilmekte ancak düşüncelerini ifade etmek için gerçek kelimeleri bulmakta zorlanmaktadırlar.

Disleksili çocuklarda davranış

- Çocuklar geri çekilebilir ve bunalımlı görünebilir .
- Öğrenme güçlüğünü bahane ederek, dikkat çekmek için hareket etmeye başlayabilirler.
- Benlik saygısı ile ilgili sorunlar ortaya çıkabilir.
- Akran ve kardeş etkileşimleri zorlanabilir.

- Bu çocuklar okulla ilgili aktivitelere olan ilgilerini kaybedebilir ve motivasyonsuz veya tembel görünebilir.
- Duygusal belirtiler ve akademik uyumsuzluk kadar önemlidir. Aynı derecede dikkat gerektirir.

Disleksi gerçekleri

- Disleksi, okumayı öğrenmede zorluk yaşar
- Disleksi, kalıtsal faktörlerle veya beyin gelişimini etkileyen diğer faktörlerle ilişkili olabilir.
- Disleksinin kesin nedeni tam olarak anlaşılmamıştır.

- Disleksi tanısı çocuğun görme, işitme ve aktivitelere katılma konusundaki bilgi işlemlerini incelemeyi içerir.
- Disleksi tedavisi ideal olarak ebeveyn, öğretmen ve duysal bütünleme uzmanı arasındaki planlamayı içerir.

- Disleksi değerlendirmesi beş alanda test içermelidir:
- - Bilişsel (zeka),
- - Akademik performans,
- - İletişim,
- - Duyusal ve motor
- - Sağlık ve gelişim

KAYNAKLAR:

- 1. Medicine.net: https://www.medicinenet.com/dyslexia/article.htm#moreinformationabout_dyslexia
- 2. Yale University http://dyslexia.yale.edu/dyslexia/what-is-dyslexia/1. Mary Tyler Moore, Kit Hughes, Cher Singer and actress u.org/dyscalculia
- 3. Otistik Çocuklarda Vestibüler Rehabilitasyonun Etkisi Uzm. Fzt. Ümmühan Çöpkes
- 4. Occupational Therapy for Children with Special Needs-Elaine B. Wilson

DUYU BÜTÜNLEME

Uzm. Fzt. Ümmühan ÇÖPKES

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

Konaklar Mah. Büyükdere Cad. No:182 Kat:1 D:2 Beşiktaş-İstanbul
(4.Levent Metro Durağı - Yeni Levent Çıkışı)
0212 282 7100 0553 782 7100
www.istemduyuotizm.com ummuhancopkes@hotmail.com